

Diehtobádjji Sámis – geahččaleapmi ovddidit sámi fágaolbmuid kulturgealbbu

ELSE MÁLFRID BOINE

UiT Norgga árktaš universitehta

INGER HELEN ERSTAD

ANNI-SIIRI LÄNSMAN

Oulu universitehta

MERETE SAUS

UiT Norgga árktaš universitehta

Leat iskan mo riikkaidgaskasaččat geahččaluvvon skuvlenmálla, man gohčodit *diehtobargobádjji*, sáhtta ávkkástallat go geahččala ovddidit sosiálabargiid ja eará fágabargiid kultuvrralaš máhtu dahjege kulturgealbbu. Diehtobargobádjji guovddáš ulbmilin lea geahččaladdat sierralágan bargovugiid, maiguin vigget fidnet *sániid* fágabargiid jávohis vásáhus- ja kulturamáhtui. Go jávohis kulturamáhtu birra sáhtta hállat, de dan sáhtta maiddái atnit ávkin fágalaš barggus. Dát bargovuohki heive earenoamážit daidda fágabargiide, geat barget olbmuiguin. Prošeakta *Diehtobádjji Sámis* geahččaluvvui jagiid 2009–2010 Finnmárkkus. Leat čállán dán artihkkala *Diehtobádjji Sámis* -prošeavtta vásáhusaid ja bohtosiid birra, daningo mii háliidit leat mielde ovddideame profešuvnnalaš fágalaš barggu sámi servodagas.

Fáddásánit: jávohis máhttu, reflekten, kulturamáhttu, fágalaš kulturgealbu

Álggahus

Nils-Aslak Valkeapää (1994) dikta govve bures artihkkala sisdoalu. Dikta lea su girjjis *Nu guhkkín dat mii lahka*. Go iežas siskkáldas riggodaga čalmmustahtta, de dat ii leat buorrrin dušše olbmui alccesis, muhto earáide maiddái, muitala Valkeapää midjiide.

beaivvádagas

ihitet skahposatnai

man roakčanan leage dovdu,

duolvan, durddas

ovddolaš,

mun

mungo

nu guhkkín dat mii lahka

ráhkistit

ráhkistit sáiggagan iežas,

dan ija beliid,

suoivvanasaid,

beaivvádagaid

vuoit sáhtášii ráhkistit iežáid,

ráhkistit

diehtit

dát lea mu

ahte sáhtášii

addit dan

earáí'e

Divttastis Valkeapää (1994) muitala, ahte vásáhusmáhttu, mii galggašii leat olbmui oalle oahpis ja lagaš, orru muhtumin leame hui guhkkín. Mii leat prošeavttas *Diehtobádji Sámis* geahččalan muhtun sámi sosiálabargiiguin oážžut oidnosii dan mii lea *nu guhkkín* vaikko lea *lahka*.

Duogáš

Diehtobargobádjji lea metodalaš bargoneavvu, mii lea veahkkin jávohis vásáhusmáhtu reflekteeremis (Erstad 2005: 87–102). Diehtobargobájis deaivvadiit praksis ja teoriiija. Dán proseassas oasseváldit ovddidit systemáhtalaččat sin bargui gullevaš kulturmáhtu ja -ipmárdusa ja maiddái fágalaš, persovnnalaš ja eksisteanssalaš áddejumi iežaset barggu hárrái.

Prošeavttas, man EU ruhtadii jagiid 2006–2008 áigge, geahččaledje diehtobargobáji metodon go ordnejedje formálalaš lassioahpu davviriikkalaš, esttelaš ja Espánnja sosiálabargiide. Prošeavtta nuppi oasis jagiid 2008–2010 lei bagadallan ja pedagogalaš ávnnasteapmi guovddázis, ja dan áiggis maiddái heivehedje prošeavtta ođđa joavkkuide (Erstad & Hansen 2013a: 15–17). Prošeavtta vuodul leat ráhkaduvvon pedagogalaš materiálat ja antologiija, masa oasseváldit leat čállán vásáhusaideaset birra (Erstad & Hansen 2013a: 13).

EU-prošeavtta evalueren čájeha, ahte oasseváldit leat leamaš hui duhtavaččat prošeaktii ja dasa mo dat lea čađahuvvon (Nordstoga 2008: 8). Oasseváldiide lei mávssolaš go besse reflekteeret iežaset persovnnalaš vásáhusaid ja iešvuodaid virggálaš barggu oktavuodas ja go fuobmájedje, ahte lea vejolaš oktii laktit *iežas fágalaš mu ja persovnnalaš mu* (Nordstoga 2008: 10). Sii atne maiddái joavkobargguid árvvus ja muitaledje ahte čállinproseassa gáibidii sis ollu.

Sámi guovllu prošeaktii bijaimet namman *Diehtobádjji Sámis*. Mii bovdiimet sámi fágaolbmuid ovttá Finnmárkku gielddas geahččaladdat mo dát bargovuohki doaimmašii Sámis. Norgga Sámediggi lea ruhtadan prošeavtta ja dat čađahuvvui jagiid 2009–2010.

Dutkangažaldagat ja dutkanvuohki

Dán artihkkalis mii suokkardallat *Diehtobádjji Sámis* -prošeavtta vásáhusaid ja bohtosiid. Ulbmilin mis lea dutkat livččiigo diehtobádjji dakkár pedagogalaš bargovuohki, mainna sáhtášeimmet buoridit sámi fágabargiid profeshuvnnalaš kulturgealbba. Erenoamážit leat beroštuvvan das, lihkostuvaimetgo prošeavtta áigge oazžut johtui oahppanproseassa, mas sámi fágabargit ohppe ođđa

vugiid atnit iežaset jávohis kulturmáhtu buorebut ávkin juohkebeaivválaš, fágalaš barggus. Smiehtadit maiddái, mo min dutkan sáhtášii veahkehit sámi servodaga fágabargiid reflekteeret iežaset duppallrolla sihke sámi servošiid lahttun ja oahppan fágaolmmožin ja ná lasihit sin kulturgealbbu.

Dutkanvuogi vuodđun lea akšuvdnadutkan, mas oasseváldiid diehtu lea guovddázis, nugo vuodđoprošeavttasge lei (Erstad 2005: 56–61). Čuovvut akšuvdnadutkama proseassaid árvoštallanvuogi man Krogstrup (1997) lea hutkan. Artihkkala guovddáš materiálan leat sosiálabargiid mitalusat ja vásáhusat. Sii, geat háliidedje oassálastit, ožžo čálalaš dieđuid diehtobargobáji čadaheami birra.

Diehtobáđji Sámis -prošeavtta bagadallijoavkkus ledje golmmas dán artihkkala čáliin. Sámegeielat bagadalli doaimmai joavkoláidesteddjin. Juohke čoagganeami maŋŋá son čálii referáhta deaivvadeamis. Referáhtta sáddejuvvui oasseváldiide. Maŋimus čoagganeamis oasseváldit ožžo árvoštallat proseassa, ja dat ságastallan báddejuvvui. Olles dát oahppanproseassa ja materiálat, mat dan áiggis buvttaduvvojedje, leat dán artihkkala empiralaš vuodđun. Dan maŋŋá go ieš prošeakta lei juo nohkan, de artihkkala čállinbargui searvvai vel sámegeielat sosiologa, gii lea dutkan sámi servodaga.

Materiála analyseremis leat geavahan kvalitatiiva dutkanmetodaid. Dutkanmateriála lea ordnejuvvon ja kategoriserejuvvon sierra fáttáid mielde (Braun & Clarke 2006: 89–93) min teorehtalaš kulturgealbbu áddejumi vuodul (Kvernmo & Stordahl 1990: 5; McPhatter 1997: 262; Saus & Boine 2008: 26; Saus 2006a: 50–51). Go analyseriimet materiála, de manaimet čada olles proseassa: dutkkaimet čoagganeamiin ságastallojuvvon temáid, oasseváldiid čállošiid ja buot guđa čoagganeami referáhtaid. Mii barggaimet case- ja akšuvdnadutkama árbevieru ja prinsihpaid mielde. (Erstad 2005: 60–61; Rennemo 2006.)

Kulturmáhttu ja kulturgealbu

Mii earuhit doahpagaidd *kulturmáhttu* ja *kulturgealbu*. Kulturmáhttuin mii oaivvildit daid dieđuid ja dáidduid, maid olmmoš lea oahppan iežas kulturbirrasis bajásgeassima ja eallinvásáhusaid bokte. Máhttu lea čadnojuvvon vásáhusaide, ja olbmos leat dávjá eambo dieđut go máhttu iešguđetlágan áššiid birra (Fredriksen 2012: 43).

Vaikko olbmos livččiige kulturmáhttu, de sus ii liikká soaitte leat doarvái kulturgealbu. Geavtlaš kulturgelbui gullá dáidu áddet ja árvvoštallat kulturerohusaid (Weaver 1999). Dat lea vejolaš dalle, go olmmoš dovdá iežas ja earáid historjjá, kultuvrra ja servodatdiliid ja máhtta daid dieđuid vuodul reflekeret kulturerohusaid. Fágabargin olmmoš galgá máhttit árvvoštallat mo ain goasge lea kultuvrralaččat ja sosiálalaččat vuoiggalaš meannudit dihto áššiin. Fágabargi galggašii maiddá máhttit rievdadit iežas jurddašannmáliid ja -proseassaid; son galggašii dovdat iežas ovdagáttuid ja dain beroškeahtta bastit gudnejahttit ja dohkkehit maiddá dakkár olbmuid, geat leat earáláganat go son ieš. Fágabargi galgá maiddá birgehallet dakkár olbmuiguin, geaid duogáža son ii dovdda ja geaid searvvis son ii soaitte dovdat iežas oadjebassan (Weaver 1999: 222–223).

Kulturgealbbu ovddideapmi ii goittotge sáhte leat dušše fágabargiid ovdasvástádussan, muhto dat ferte maiddá meroštallojuvvot ja váldujuvvot vuh-tii virggálaš servodatvuogádaga ulbmiliin ja doaimmain iešguđetlágan dásiin (McPhatter & Ganaway 2003: 107; Saus 2006a: 50–51). Jos eat máhte čielgasit meroštallat kulturgealbbu doahpaga, de lea váttis maiddá árvvoštallat leago fágalaš bargu kultuvrralaččat doarvái buorre vai ii (Johnson & Munch 2009: 229).

Mii hállat dávjá kultuvrra birra oppalaččat, dego buohkain geain lea sámi duogáš, livčče oktasaš ja bissovaš iešvuodát. Generaliseremat dahje oppastahttimat dego *sápmelaččat leat luondduolbmot* sulastahttet essentialisttalaš vuogi hállat olmmošjoavkkuid birra. Das coggat olles olmmošjoavkku kultuvrra ovtta sehkki ja meroštallat dan ráddjejuvvon iešvuodaid dahje dovdomearkkaid vehkiin. Oppastahttimii gullá dávjá maiddá homogeniseren: mii navdit, ahte dihto joavkku lahtut leat buohkat ovttaláganat (Kuokkanen 2009: 15–17; Smith 1999: 72–74).

Ná gáržžes oaidnu ii gal sáhte leat fágabargis gii bargá olbmuiguin. Lea iešalddis čielga ášši, ahte fágabargi ferte dovdat servodaga almmolaš kultuvrralaš vieruid, oainnuid ja eará kultuvrralaš albmanemiid. Dasa lassin son galgá goittotge maiddá atnit muittus, ahte ovttaskas olbmuin leat iešguđetlágan kulturáddejumit ja kultuvrralaš čatnosat; juohke olmmoš ádde ja eallá kultuvrra iežas ládje. Juohke kultuvrras leat muhtin oktasaš dovdomearkkat, sápmelaččain ovdamearkka dihtii giella, gáktegeavaheapmi ja

historjá, muhto olbmui leat iešguđetlágan čatnosat dáidda. Olbmot huksejit iežaset kultuvrralaš identitehtaid iešguđetlágan symbolaid ja fáttáid vuodul.

Jos fágabargis lea menddo stereotiippalaš kulturáddejummi iige son váldde vuhtii ovttaskas olbmuid vugiid *eallit kultuvrra*, de son soaitá navdit olbmuid dihtoláganin: sus soitet leat eambo (ovda)gáttut go dieđut sin birra. Danin lea dehálaš ahte fágabargi viggá áddet olbmuid, geat geavahit su bálvalusaid, ja ahte son ohcá dieđuid sin kultuvrra birra ja váldá vuhtii *ollislaš kultuvrra* iešguđetlágan variánttaid go smiehttá, maid kultuvra mearkkaša ovttaskas olbmui. (Weaver 2011: 48; Kuokkanen 2009: 42–46; Porsanger 2007: 21–23; Smith 1999: 74.)

Jávohis máhtu ja vásáhusa reflekten – vuohki buoridit kulturgealbbu

Go fágabargi ovddida iežas kulturgealbbu, de son ferte bargat golmma dásis: didolašvuoda ja kultursensitiivavuoda dásis, dieđu ja kognitiiva kulturáddejummi dásis ja doaibmama dásis (McPhatter 1997: 262; Saus 2006b: 41–43; Saus & Boine 2008: 26). Dát dásit leat govviduvvon govvosis.

Govvus. Kulturgealbbu visualiseren (McPhatter 1997: 262; Saus & Boine 2008: 26).

Go fágabargi deaivvada vuosttaš geardde veahkkedárbašeddjiin, de son áicá sudno gaskasaš kulturerohusaid ja viggá váldit daid vuhtii. Liikká sus sáhttá

leat vel oalle oppalaš ja muhtun muddui stereotiippalaš govva kultuvrras. Dalle son lea govvosa málle vuosttaš dásis, diđolašvuođa ja kultursensitiivavuođa dásis (McPhatter 1997: 262; Saus & Boine 2008: 26).

Kulturgealbbu ovddideami nuppi dásis fágabargi buorida iežas kulturáddejumi. Son háhká teorehtalaš oahpu, mii lasiha su dáiddu reflekeret ja analyseret dan mo kultuvrralaš fenomenaid galggašii váldit vuhtii olmmošgaskavuodain ja mánggakultuvrralaš birrasiin (Kvernmo & Stordahl 1990: 5; McPhatter 1997: 262; Saus & Boine 2008: 26).

Goalmát dásis fágaolmmoš gidde fuomášumi iežas doaibmanvugiide ja viggá heivehit daid buorránan kulturáddejumis ektui (McPhatter 1997: 262; Saus & Boine 2008: 26). Buot golbma dási fertejit leat oppa áigge aktiivvalaš anus vai sáhttit hállat kulturgealbbus dahje kultuvrralaččat dohkkehahti vuogis bargat iešguđetlágan fágalaš birrasiiguin. Govvosa málle lea diehtelas dušše analyhtalaš málle iige duohta dilis sáhte sirret dáid dásiid. Galgá maiddái muitit, ahte olbmos ii leat goassege doarvái kulturgealbu, daningo proseassa lea dynámalaš ja jođus olles áigge.

Teorehtalaš refleksuvnna vehkiin fágabargi guorahallá iežas vuolggasajiid, eallinárvvuid, árvoáddejumiid ja dan, man láhkai son eallá daid ektui beaiválaš dilis (Erstad 2009: 3; Polanyi 1967: 4). Jávohis máhttu lea dakkár, ahte mii diehtit eambo go maid sáhttit muitalit. Jávohis máhttu boahdá ovdan min doaimmain ja dat sáhtta leat vurkejuvvon min gorudii dahje áŋkorastojuvvon kultuvrra norpmaide (Molander 1996: 35). Go fágabargit hállat bargovásáhusaideaset birra, de jávohis, hálakeahtes áddejumiide ja vieruide biddjojuvvojit sánit ja dat rivdet ná eksplisihta diehtun. Metaforat, dáidda ja kulturovdanbuktimat sáhttet veahkehit hállat ovdamearkka dihtii dovdduid ja hálakeahtes vásáhusaid birra ja ná bidjat sániid jaskes dihtui (Erstad & Hansen 2013b: 30).

Refleksuvdnaproseassas galgá atnit buot dásiid (diđolašvuođa, dieđu ja doaimma dásiid) ja aktiivvalaččat sirdásit dásis nubbái ja fas ruovttoluotta. Olmmoš ferte leat diđolaš kulturerohusain, diehtit kultuvrraid birra ja doaibmat dán dieđu vuodul. Go olbmos lea kulturgealbu, de son ii dárbbas sirret dáid áššiid, muhto dat vuhttojit su jurddašeamis ja doaimmain. Go olmmoš šaddá diđolažžan iežas siskkáldas vásáhusdieđus ja jávohis máhtus, de son áddegoahdá dan mávssolašvuođa ja maiddái atnigoahdá dan árvvus. Son maiddái bastá diđolaččat, aistton Valkeapää (1994) «*addit dan earái'e*».

Diehtobádji kulturgealbbu ovddideami bargoneavvun

Dás mii čilget makkár proseassa leat čadahán *Diehtobádji Sámis* -prošeavtta olis. Tabellii leat ráhkadan čoahkkáigeasu buot guđa čoagganeamis ja daid deaivvademiid fáttáin.

Golgotmánnu 2009	Juovlamánnu 2009	Guovvamánnu 2010	Cuoŋománnu 2010	Geassemánnu 2010	Skábmamánnu 2010
1. čoagganeapmi	2. čoagganeapmi	3. čoagganeapmi	4. čoagganeapmi	5. čoagganeapmi	6. čoagganeapmi
Vuordámušat Čielggadeamit Njuolggadusat Soahpamušat Muitalusat ja refleškuvnnat	Njálmmálaš ja čálalaš mitalusat ja refleškuvnnat Esseija ovddideapmi	Mitalusat Refleškuvnnat Esseija ovddideapmi	Refleškuvnnat Mitalusat, metaforat, sátnevádjast ja eará kultur-ovdanbuktin-vuogit Esseija ovddideapmi ja gáldut	Refleškuvnnat Esseija ovddideapmi ja gáldut	Refleškuvnnat Esseija ovddideapmi ja gáldut Loahpaheapmi – evalueren
5 oasseváldi ledje diedihán, 4 oassálaste	3 oasseváldi	2 oasseváldi	2 oasseváldi	2 oasseváldi	2 oasseváldi
 Diehtobádjeproaseassa					

Tabealla. Guđa čoagganeami čadaheapmi, fáddá-, oassálastin- ja proseassačielggadus.

Vidas diedihedje iežaset searvat prošeaktii, njealjis álge, ja guovttis heittiiga gaskan rievdan bargo- ja studerendiliid dihtii. Guokte oasseváldi čadaheigga olles proseassa.

Vuosttaš čoagganeamis ledje mielde njeallje oasseváldi. Álggos hálaimet sin vuordámušaid ja maiddái *Diehtobádjii Sámis* -prošeavtta njuolggadusaid ja bargovuogi birra. De sidaimet sin mitalit man nu čuolmma dahje váttisvuoda birra iežaset barggus. Sávaimet, ahte mitalusat gieđahallet áššiid, maid birra sis lei leamaš váttis hállat ja maid sii ledje dovdan unohassan. Rávviimet sin vuos mitalit čuolmma dahje váttisvuoda birra čoagganeamis, de čállit dan birra čállosa ruovttus, ja mitalit fas ođđasit boahhte čoagganeamis.

Nuppi čoagganeamis ledje mielde golbma oasseváldi. Sii jotke mitalit iežaset bargui guoskevaš konkrehta čuolmmaid ja váttisvuodaid birra. Eará

oasseváldit guldaledje dárkilit juohke oasseváldi mitalusa ja geardduhedje mitalusa nu mo sii ledje gullan dan. Háleštallan ja imaštallan, maid dát proseassa bohciidahtii, veahkehii oasseváldiid áddet sihke sin bargovásáhusaid earenoamášvuoda ja maiddá almmolašvuoda čiekŋaleappot. Sii maiddái baste oaidnit iežaset mitalusa ođđa perspektiivvas ja ipmirdedje maiddá, ahte sin mitalusa sáhtta dulkot mángga ládje.

Goalmát čoagganeamis ledje mielde guokte oasseváldi, ja soai čađaheigga olles proseassa. Oasseváldi guovttos smiehtadišgođiiga erohusaid doahpa-giid *persovnnalaš*, *formála* ja *priváhta* gaskkas. Bargooktavuodas ii galggaše sudno mielas leat priváhta dahje menddo formála. Galggašii baicce máhttit heivehit iežas meannudeami juohke geavaheaddji ja su dárbbuid ektui.

Njealját čoagganeapmi dollui meahcis, nugo okta oasseváldi lei evttohan. Dollagáttis, káfe vuoššadettiin ja suovasbierrgu ja márfi basedettiin, oasseváldi guovttos suokkardalaiga *profešuvnnalašvuoda* doahpaga. Soai veardideigga *autoritehta*-sáni eará doahpágiiguin main lea vuostesisdoallu: persovnnalaš, priváhta ja vuollegašvuhta. Soai čilgiiga, ahte go hukse luohtámuša, de lea dehálaš leat persovnnalaš ámmátlaččat. Muhto ferte maiddá doalahit gaskka ja leat eahpepersovnnalaš, ovdamearkka dihtii dalle jus veahkkedárbbášeaddji duskkástuvvá dahje bealkkestuvvá muhtun ášši geažil. Olmmoš gii lea oktavuodas fágaolbmui, sáhtta šaddat menddo priváhta, ja amas su čádjidahttit dan jáhkku ahte fágaolmmoš lea su skibir, de lea dehálaš, ahte fágaolmmoš lea persovnnalaš, muhto liikká doalaha gaskka.

Vidát čoagganeamis hálešteimmet das makkár persovnnalaš vásáhusat oassálasti guoktás ledje sosiálabarggus báikkálaš servodagas. Soai čujuheigga eahpenjulges gulahallanvuohká, mii lea dábálaš sámi servodagain, ja suokkardalaiga mo dat mángii viggá stivret háleštemiid. Go veahkkedárbbášeaddji álgaha ságastallama eahpenjulges vuogi mielde, de fágaolmmoš sáhtta čuovvolit dan, daningo dat lea lunddolaš hálestanvuohki maiddá sutnje.

Oasseváldi guoktá mielas lea goittotge dehálaš heivehit eahpenjulges hálestanvuogi dárbbu mielde; dan ferte árvoštallat veahkkedárbbášeaddji dili ja hálesteami ulbmila ektui. Jus lea ságastallan alkohola dahje eará mirkkuid geavaheami birra, ja veahkkedárbbášeaddji galggašii fuobmát man ollu ja man dávjá son geavaha daid, de galgá ságastallat rahpasit dan birra vaikko nubbi vikkašiige mohkohallat ja hállat eará áššiid birra.

Dán čoagganeamis oasseváldi guovttos šattaiga diđolažžan iežaska háleštanvugiid birra. Dán vuodul soai buvttiiga ovdan, ahte profeshuvnnalaš oktavuodain galggašii eambo ságastallat sierra kultuvrraide mihtilmas gula-hallanvugiid birra ja das mo dat váikkuhit fágalaš háleštallamiidda. Oasseváldi guovttos oaivildeigga maiddá, ahte kultuvrralaš fáttát ja iešvuodát galget váldot vuhtii viidábutge buot sámi servodaga almmolaš bálvalusain ja poli-tihkalaš ságastallamiin ja mearrádusain.

Guđát čoagganeamis lei oasseváldi guoktás loahppaevalueren. Soai dajai-ga ahte leaba ollu oahppan das mo kultuvrralaš vásáhusat báidnet bargovugiid. Muitalusaid ja čállinbargguid oktavuodas soai ovdanbuvttiiga dovdduideaskka ja eará persovnnalaš áššiid, maid eaba lean ovdal bargooktavuodas giedáhallan. Dál soai áddiiga buorebut iežaska mitalusaid ja vásáhusaid almmolaš beliid ja maiddá daid erenoamáš beliid, mat laktásit sámi kultuvrii.

Oasseváldi guovttos muitaleigga, ahte barggus soai dábálaččat hállaba hui oppalaččat kultuvrra birra. Dál soai vásiheigga man dehálaš lea maiddá dutkat iežas olmmožin ja fágabargin sámi servodagas kultuvrralaš árvvuid ja oaiviliid ektui. Dollagáttečoagganeapmi luvvii proseassa: dát eahpeformálalaš čoahkkananvuohki viidudii ja galljudii ságastallamiid kompleaksa fáttáid bir-ra. Go soai luhtiiga jodiheapmái ja bagadalliide, de soai duosttaiga ságastallat ja čállit hui rahpasit. *Diehtobáđji Sámis* -prošeakta bisttii dan muttos guhkes áiggi, ahte oasseváldi guoktás lei doarvái áigi čiekjudit iežaska refleksuvnnaid ja gazzat oahpu njálmálaš ja čálalaš mitalusaid dulkonproseassain.

Oasseváldi guovttos geavaheigga sátnevádjasiid, divttaid ja mitalusaid čiekjudan dihtii jávohis máhtuska ja vásáhusaideaskka. Vai lea álkit áddet mo diehtobáđjis bargojuvvui sierra fáttáiguin, de čájehit dás moadde ovdamearkka čállinproseassas.

Vuosttaš ovdamearkkas boahhtá bures ovdan, mo sátnevádjasiid meark-kašumiid dulkon veahkehii oasseváldiid oaidnit kulturerohusaid. Nubbi oasseváldi čálii dárogiel sátnevádjasa *Den som tier samtykker* ('Go orru jiena-jávohaga, de mieđiha') birra ja fuobmái, ahte dan sáhtta dulkot mángga ládje. Dárogielas sátnevádjasa sáhtta dulkot duohtan: go olmmoš orru jaska, de son lea ovttaoaivilis dahje mieđiha. Muhto sámi servodagas sáhtta leat nu, ahte olmmoš orru jaska daningo ii leat seamma oaivilis dahje lea jurddašeame.

Dát erohus bijai oasseváldi smiehttat mo sámiid eahpenjulges háleštanvuoh-ki váikkuha gulahallamii sámi servodagas fágalaš oktavuodain: «Go nubbi lea

jaska, de ferte liikkáge joatkit hálešteami, ii vuollánit, muhto bajidit daid áššiid, maid birra ii leat nu álki hállat – sániid bidjat dasa», čállá son ja lasiha, ahte «mu mielas fágabargi galggašii oahppat fuobmát sáme giela ja dárogiela sániid, sátnevádjasiid ja eará symbolaid mearkkašumiid erohusaid». Sámi servodagas geavahit dávjá govvideaddji ja symbolalaš giela go válldahallet ja mitaladdet iešgudegelágan áššiid birra, mii fas ii leat nu dábálaš dáža máilmmis.

Nuppi ovdamearkkas fas oaidnit, mo sáme giel dikta oaččui sápmelaš fágabargi reflekeret iežas gaskavuoda boarrásit olbmuid ja fulkkiide. Son dovddai, ahte juoga geasuhii su Rauni Magga Lukkari (2006: 10–12) divttas *Mun vuorkkun du iežan váimmus*. Divttas Lukkari govvida mo soga boarrásepmosat fievrredit máhtu buolvvas bulvii, ja mo olbmot atnet sin dan dihtii árvvus, ja mo sámi servodagas soga boarrásepmosat áddejit iežaset sajádaga nuorat fulkkiid ektui. Earenoamážit dát vearssat čuhce oasseváldái:

*Ruvven du oaiveasi
ja silbon vuovttaidat vuolde
Guoskkahan rámidemiin
dieđuidat dáidduidat báhku
mas arvasit juogát
ja jirpmiin bijat*

*Don it dušše nissonolmmoš
guoibmi ja mannji
don eadni, ipmi, siessá
muottá ja goaski
Dáid galbma guovlluid čeahppi
du gieđas lei oallugiid eallin
maid várjalit hálidit*

Lukkari divtta sáhtta dulkot nu, ahte sámit atnet boarrásit fulkkiid alla árvvus sin dieđuid ja dáidduid dihtii. Maiddái sámi dutkit leat buktán ovdan dan, ahte árbevirolaš sámi servodagain soga boarrásat leat mávssolaš vásáhus- ja diehtogaskkusteaddjit ja sin atnet alla árvvus (Balto 1997: 67–73; Kemi 2000: 24–25).

Oasseváldi buohtastahtii divtta máilmmi ja iežas árgabeaivvi sosiálabargus. Go son veardidii iežas jurddašeami divttas ovdanbuktojuvvon árvvuide, de son oinnii čielgaseappot makkár cealkkekeahates árvvuide ja mearkkašumiid son laktá soga boarrásabbuide; su mielas boarrásiin duođaid lea eambo vásáhusmáhttu. Divtta vuodul son maiddá áddegođii, ahte nuorra fágabargiin soaitá leat váttis veahkehit boarrásat sápmelaččaid fuolkevuoda ja ahkeearu dihtii: sii eai álo dieđe mo boarrásat fulkkiiguin galggašii láhttet fágalaččat eaige boares olbmot álo soaitte atnit árvvus nuorat olbmo fágalaš máhtu.

Divtta álkes ja govalaš ovdanbuktinvuohki movttiidahtii oasseváldi suokkardallat sámi fágabargi mohkkás gaskavuodaid fulkkiide dalle go son lea barggus dihtii duppalrollas: fágabargin ja fuolkin. Son fuobmái maiddá, ahte olmmoš ferte leat diđolaš das, ahte sámi kultuvrii čadnon árvvut ja fágalašvuoda gáibáduusat sáhttet muhtumin leat ruossalagaid. Dikta veahkehii su áddet, manin boarrásat fulkkiiguin ii leat álo álki doaibmat sierralágan bargooktavuodain.

Digaštallan

Dán barggus mii leat geahčadan vásáhusaid, maid leat ožžon, go leat čadahan pedagogalaš *Diehtobádji Sámis* -prošeavtta ovttas sámi fágabargiiguin. Mii háliideimmet diehtit heivego dát vuohki ovdánahttit sámi fágabargiid kulturgealbbu. Mii leat govvidan dán čálloš proseassa, mii lei jođus *Diehtobádji Sámis* -prošeavtta áigodagas lágiduvvon guđa čoagganeami áigge. Leat maiddá ovdamearkkaiguin čájehan, makkár bargovugiid geavaheimmet. Dál mii ovdanbuktit muhtun bohtosiid, maid mii oaivvildit leat erenoamáš miellagiddevaččat sámi servodaga fágabargiide.

Vásáhusvuđot máhtu lokten oidnosii

Min dutkan čájeha, ahte *Diehtobádji Sámis* -metoda veahkeha fágabargiid reflekteret sin vásáhusvuđot máhtu. Divttaid analyseren ja dulkon lea buorre ovdamearka bargovuogis, mainna sáhtta oazžut oidnosii fágabargi jávohis máhtu (Schön 1983: 24). Min prošeavttas oasseváldi guovttos áddiiga Rauni Magga Lukkari (2006) divtta vuodul, manin ámmátolbmo ja fuolkki rollaid

sirren sáhtttá leat váttis ja mohkkás ášši sámi fágabargiide. Oassálasti guovttos geavaheigga ollu áiggi reflekteeret sámi fágabargi duppallrolla ámmátolmmožin ja sámi servoša dahje soga lahttun. Soai aniiga dán fáttá miellagiddevažžan ja hástalusson maiddái eará sámi fágabargiide. *Diehtobádjji Sámis* fála sudnuide vejolašvuoda loktet dáid áššiid oidnosii ja bidjat sániid sudno jávohis, persovnnalaš vásáhusaide ja dilemmaide.

Sámiid gulahallanvuogit ja daid hástalusaid fuobmán

Sámiid gaskkas lea mihtilmas ahte ságastallet bálddalagaid eaige njunnálagaid. Olbmot ságastallet dávjá dehálaš áššiid birra ovdamearkka dihtii biillain vuodettiin, bargadettiin dahje dolastaladettiin (Boine 2005: 83). Maiddái min prošeavtta oasseváldi guovttos ságastalaiga rahpasit ja álkit go bálddalagaid hálešteigga dollagáttečoahkkimis.

Go hálešteimmet dárogiel sátnevádjasis *Den som tier samtykker* ('Go orru jienajávohaga, de miediha'), de oassálasti guovttos buvttiiga ovdan, mo jaskesvuoda ja smávva bottožiid sáhtttá atnit ávkin go háleštallá olbmuiguin fágabargi rollas. Jaskes bottut sáhttet rahpat ođđa vejolašvuodaid, ja dasto sáhtttá gulahallat nuppiin su jurdagiid ja geahččanvugiid birra. Go fágabargi máššá guldalit mii veahkkedárbbasæaddjis lea miela vuolde, de son čájeha, ahte atná nuppi olbmo árvvus. Go veahkkedárbbasæaddji dovdá ahte fágabargi guldala su, de son luohtta buorebut fágaolbmui.

Oasseváldi guoktái eahpenjulges háleštanvuohki lea oahpis sámi kultuvrra vuodul. Fágalaš oktavuodain fas gáibiduvvo njulges háleštanvuohki. Sudno mielas lei váttis njuiket ovttá háleštallanvuogis nubbái. Soai árvaleigga liikká, ahte guktuid háleštallanvugiid lea jierpmálaš geavahit, muhto daid ferte heivehit iešguđetlágan diliide ja ságastallama ulbmiliidda. Ná soai čanaiga báikkálaš, sámi kultuvrii gullevaš norpmaid formálalaš sosiálabargui. Teorehtalaš ságastallamiid bokte oasseváldi guovttos gávnnaheigga, ahte sierralágan gulahallanvuogit leat guovddáš kultuvrralaš ja etnalaš fenomenat, maid galgá váldit vuhtii go bargá olbmuiguin. Proseassa boadusin oasseváldi guovttos heittiiga jurddašeamis oktageardánit kultuvrra birra ja ovddideigga iežaska dáidduid váldit vuhtii mánggalágan kultuvrralaš ovdanbuktimiid. (Weaver 2011: 48; Kuokkanen 2009: 42–46; Porsanger 2007: 21–23; Smith 1999: 74.)

Diehtobargobádji gaskaoapmin čalmmustahttit báikkálaš ja formálalaš ášahusaid bargovugiid erohusaid

Lea váttis buohtastahttit *Diehtobádji Sámis* ja EU-prošeavtta bohtosiid, go dain ledje goabatlágan rámmat ja ulbmilat. Lea liikkáge miellagiddevaš árvoštallat fáttáid mat bohte ovdan Sámis ja eará joavkkuin. Nordstoga (2008: 14) lea analyseren EU-prošeavttas 15 čállosa. EU-prošeavtta oasseváldit suokkardalle dávjá, mo giedahallat fágalaš sierramielalašvuodaid bargiid gaskkas, ja nuppe dáfus sosiálabargi oktavuodaid fálaldaga geavaheaddjái. Oasseváldit maiddáid suokkardalle ollu iežaset virggálaš rolla ja kritihkalaččat guorahalle mo livčče sáhttán eará láchkai bargat dihto áššiin. Dan oktavuodas oaidnit muhtun oktasaš beliid ja maiddáid dehálaš erohusaid joavkkuid gaskkas. Kultuvrralaš olit ja norpmat, mat bohtet ovdan sámi materiálas, váilot EU-prošeavtta čállosiin. EU-prošeavtta oasseváldit suokkardalle, eambo go sámit, ovttaskas olbmo árvvuid, ovddasvástádusa ja fágalaš gáibádusaid erohusaid.

Lea maiddáid vejolaš oaidnit iešguđetge riikkaid fágalaš bargovugiid erohusaid. Čállosiid analyseren čalmmustahtta dan, ahte Espánnja sosiálabargit vásihit iežaset leat hui okto dalle go barggus bohtet ovdan váttis áššit. Davviriikkalaš sosiálabargit fas buktet ollu eambo ovdan oktasašbargguid ja vuogádagaid soahpameahttunvuodaid (Erstad 2013: 120).

Diehtobargobádji pedagogalaš bargovuohkin

Diehtobádji Sámis lea pedagogalaš bargobádji ja lágideimmet dan oalle stuorra ja viiddis proseassan. Ordniimet guhtta čoagganeami, mat biste mánga beavivi hávil, ja čoagganemiid gaskkas lei ollu bargu. Diehtobádji lea oavvilduvvon bargoneavvun, man vehkiin sáhtta oažžut ovdan áššiid, maid birra lea váttis hállat. Dán proseassas geavaheimmet iešguđetlágan vugiid – dáidaga, kultuvrra ja estetihka – vai oasseváldi guovttos gávnnašeigga sániid váttis áššiide ja čuolmmaide. Dát bargovuohki veahkehii sudno háleštallat bargohástalusaid birra. Sudnos lei dárbu oahppat eambo dáid áššiid birra sihke oktavuodaid dásis, teorehtalaččat ja konkrehtalaš doaimmaid oktavuodas. Dán oahppanproseassa mii geahččalit govvidit kulturgealbbu golmmadásat govvosis (geahča govvosa).

Diehtobádjeproseassa loahpas oasseváldiid bargočuolmmat eai leat šat dušše ovttaskas olbmuid vásáhusat, muhto olles servodahkii guoski čuolmmat

maid birra galgá hállat maiddáim almmolaš fágalaš ja politihkalaš dásiin ja maid ferte ovttas čoavdit. Oasseváldit leaba lokten sudno persovnnalaš vásáhusaid ja čuolmmaid almmolaš ságastallama dássái. Dál soai leaba kulturgealbba govovosa goalmmát dásis, doaimmandásis. Dán dásis fágaolbmoss leat gálggat, maid vehkiin son bastá rievdatit gáttuid ja teorehtalaš máhtu praktihkalaš, fágalaš bargun. Dáid bohtosiid vuodul mii oavvildit, ahte diehtobádjii heive pedagogaš bargovuohkin, mainna sáhtá ovddidit sámi fágabargiid kulturgealbba sámi servodagas.

Muhtun árvvoštallamat

Háliidit veahá reflekteret min dutkanmetodaid ja proseassa čađahanvugiid ja dadjat moadde sáni daid birra. Vuosttažettiin fuomášan veara lea, ahte dušše guovttis čađaheigga olles proseassa. Diehtobádjii ordnen barggaha ollu, proseassa bistá guhká ja máksá ollu. Vai sáhtá bealuštit dákkár resursageavaheami, de fertejit oahppanbohtosat leat buorit. Mis eai čađahan doarvái olbmot proseassa vai sáhttit dadjat vástidago resursageavaheami bohtosiidda. EU-prošeavtta evalueremat čájehit buriid bohtosiid, ja min dutkamušas ii leat mihkkege mii duodašta, ahte sámi joavkku oahppanbohtosat leat earáláganat.

EU-prošeavtta vuosttaš oasi joavkkuin ledje buorit bargoeavttut, daningo sii ledje studeantan prošeavttas ja ožžo das oahppočuoggáid. Muhtin čoagganemiin ledje mielde maiddáim giedáhallojuvvon fáttáid áššedovdit. Sámi joavku oassálasttii EU-prošeavtta nuppi oasis, ja dalle ledje mielde dušše joavkojodiheaddjit, geat bagadalle joavkkuid. Dát sáhtá leat váikkuhan dasa ahte muhtumat heite. Gáržžit fáldat soittii váikkuhan maiddáim oahppanbohtosiidda. Eat goittotge dieđe dan sihkkarit. Lea váttis buohtastahttit sámi oassálastiid bohtosiid Eurohpás čađahuvvon diehtobádjiiid bohtosiiguin, daningo rámmat ledje dan veardde earáláganat.

Dán oktavuodas háliidit buktit ovdan, ahte vuhtto dakkár tendensa, ahte sámi fágaolbmuide fállujuvvojit vejolašvuodát ovddidit iežaset fágalaččat dávjá muhtinlágan lasáhussan – dan maŋŋá go váldoservodahkii oavvilduvvon váldoprošeakta lea juo álggahuvvon. Sámiide oavvilduvvon fáldagain eai leat seamma viiddis ja árvvolaš ulbmilat go váldoservodaga fágabargiide oavvilduvvon prošeavttain, eaige daidda juolluduvvo seamma ollu resurssat, ja dat ruhtaduvvojitge eará láhkai go váldoprošeavttat. Nu sáhtá dat hehttet

heivehuvvon ja dásseárvosaš fáladaga ovddideami sámi álbmogii. Min mielas boahtteáiggis sámiide oaivvilduvvon fágalaš doaimmaide galgá juolludit seamma ollu ruđaid ja eará resurssaid go válđoálbmogii oaivvilduvvon doaimmaide.

Loahpahus

Min dutkangažaldat lei viidát go dušše fal oasseváldiid bargohástalusaid reflekteren. Mii jearaimet sáhttago dainna metodain ovddidit kulturgealbba (McPhatter 1997: 262; Saus & Boine 2008: 26). Diehtobargobáji ulbmilin lea ovdanbuktit jávohis máhtu, reflekteret dan ja fuobmát vejolašvuodaid jurddašit ja doaibmat eará ládje go ovdal (Erstad & Hansen 2013b: 29–33). Min dutkamis oaidnit man lágkai oasseváldit goargnuba vuollin bajás kulturgealbba golmmadássásaš ráidalasa mielde (McPhatter 1997: 262; Saus & Boine 2008: 26). Oasseváldi guovttos lahkoneaba ovdamearkka dihtii sohkaoktavuodaid ja daid mearkkašumi fágalaš barggus divtta bokte, gávdnaba sániid ja tearpmaid, maiguin hállat hástalusaid ja sohkkii laktáseaddji váttis áššiid birra. Soai bargaba didolaš dásis go suokkardallaba soga mávssolašvuoda lagašservodagas. Diehtodásis ja kognitiiva dásis soai fuobmába ahte virggálaš bargoetihka mielde ii heive bargat lagaš fulkkiiguin. Dalle leaba gorgnon badjelabbui máhttodásis. Goalmmát dásis gávnaheaba, ahte gáidan fulkkiiguinge ii leat álki bargat sudno fágaehtalaš norpmaid dihtii.

Dán proseassas lei oasseváldi guoktás vejolašvuolta ságastallat ja reflekteret iežaska oktavuodaid kultuvrii dalle go bargaba iežaska lagašservodagas dahje nuppiiguin sániiguin dalle go ealliba kultuvrra (Weaver 2011: 48; Kuokkanen 2009: 42–46; Porsanger 2007: 21–23; Smith 1999: 74). Oasseváldi guoktá reflekterenproseassa čájeha, mo fágabargi oahppá diehtobargobájis veaháziid mielde dovdat iežas árvvuid ja kultuvrra norpmaid ja daid vuodul maiddái áddet ja árvvoštallat kulturerohusaid (Weaver 1999: 222–223). Kulturgealbba lassáneapmi váikkuha fágabargi praktihkalaš doaimmaide ja veahkeha su bargat ja doaibmat ámmátlaččat ođđa áddejumi vuodul.

Mii navdit, ahte *Diehtobáđji Sámis* -prošeavtta oasseváldi guovttos leaba juksan buoret kulturgealbba, go mii sudnos lei proseassa álggus (vrd. govvo-sii). Oasseváldi guovttos leaba dál čeahpít fágaolbmot ja hálddašeaba iežaska

duppallrolla fágaolmmožin ja sámi servodaga lahttun buorebut go ovdal. Dain mii leat rámis min barggu dihtii.

Mii eat sáhte veardidit sámi oassálastiid bohtosiid EU-programmaid bohtosiidda eatge dieđe dange, maid min oasseváldit máhtte ovdal go álggahedje proseassa. Muhto proseassa čállinbargguin ja čoagganemiid čoahkkáigeasuin oaidnit, ahte oasseváldi guovttos juksaba proseassa áigge profesuvnnalaš kulturgealbbu mihttomeriid. Háliidit áinnas ahte *Diehtobádjji Sámis* -prošeakta čadahuvvošii vel oktii. Dalle livččii vejolaš váldit vuhtii daid áššiid, maid vuosttaš geahččaleamis leat oahppan.

Girjjálašvuohta

- Balto, Asta 1997: *Samisk barneoppdragelse i endring*. Oslo: Ad notam Gyldendal.
- Boine, Else Målfrid 2005: *Fra far til sønn – kjønnsperspektiv og sosial kompetanse i samisk sammenheng*. Hovedoppgave i sosialt arbeid, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).
- Braun, Virginia & Clarke, Victoria 2006: Using thematic analysis in psychology. – *Qualitative Research in Psychology* 3 (2): 77–101.
- Erstad, Inger Helen 2005: *Erfaringskunnskap og fortellinger i barnevernet*. Avhandling, dr.polit, Institutt for pedagogikk, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Tromsø.
- Erstad, Inger Helen 2009: *Kunnskapsverkstedet. Arbeidshefte. Refleksjon over praktisk kunnskap og erfaring*. Prøvetrykk. SES prosjektet. Universitetet i Tromsø.
- Erstad, Inger Helen 2013: Med Spania, Norden og Estland som arena for utviklingsarbeid. Kulturelle uttrykk og refleksjonsprosesser i kunnskapsverkstedet. – Inger Helen Erstad & Finn Thorbjørn Hansen (doimm.), *Kunnskapsverkstedet: å se det levende i en praksis*. Oslo: Universitetsforlaget. 117–137.
- Erstad, Inger Helen & Hansen, Finn Thorbjørn 2013a: Introduksjon. – Inger Helen Erstad & Finn Thorbjørn Hansen (doimm.), *Kunnskapsverkstedet: å se det levende i en praksis*. Oslo: Universitetsforlaget. 13–21.

- Erstad, Inger Helen & Hansen, Finn Thorbjørn 2013b: Kunnskapsverkstedet som pedagogisk modell. – Inger Helen Erstad & Finn Thorbjørn Hansen (doaimm.), *Kunnskapsverkstedet: å se det levende i en praksis*. Oslo: Universitetsforlaget. 25–41.
- Fredriksen, Lill Tove 2012: «Dát lea mo nu munnje oahpis» – kulturáddejupmi ja konteaksta girjjálašvuoda analysas. – *Sámi dieđalaš áigečála* 2/2012: 39–56.
- Johnson, Yvonne M. & Munch, Shari 2009: Fundamental Contradictions in Cultural Competence. – *Social Work* 54 (3): 220–231. doi: 10.1093/sw/54.3.220
- Kemi, Ristin Rávdná 2000: *Barndom, nåtid og fremtid: voksne samer forteller om sin oppvekst i en rusmisbruker familie*. Hovedoppgave i sosialt arbeid, Norges tekniske naturvitenskapelige universitet (NTNU).
- Krogstrup, Hanne Kathrine 1997: *Brugerinddragelse og organisatorisk læring i den sociale sektor*. Århus: Systime.
- Kuokkanen, Rauna 2009: *Boaris dego eana: eamiálbmogiid diehtu, filosofijat ja dutkan*. Karasjok: ČálliidLágádus.
- Kvernmo, Siv & Stordahl, Vigdis 1990: Fra same til akademiker = fra deltaker til observatør: erfaringer fra utviklingen av en samisk helsetjeneste. – *Sámi medica* 1/1990: 4–10.
- Lukkari, Rauni Magga 2006: *Ávvudivttat*. Tromsø: Gollegiella.
- McPhatter, Anna R. 1997: Cultural Competence in Child Welfare. What is it? How Do We Achieve it? – *Child Welfare* 79 (1): 255–278.
- McPhatter, Anna R. & Ganaway, Traci L. 2003: Beyond the Rhetoric: Strategies for Implementing Culturally Effective Practice with Children, Families, and Communities. – *Child Welfare* 82 (2): 103–124.
- Molander, Bengt 1996: *Kunnskap i handling*. Göteborg: Daidalos.
- Nordstoga, Sigrid 2008: *Deltakerevaluering av Kunnskapsverkstedet*. Leonardo da Vinci, Education and Culture. SES Stories Enhancing Skills. Universitetet i Agder. <<http://sesproject.uit.no/filearchive/9/91782/Deltakerevaluering%20av%20KWS.pdf>> (15.11.2014).
- Polanyi, Michael 1967: *The tacit dimension*. New York: Anchor Books.
- Porsanger, Jelena 2007: *Bassejoga čáhci: gáldut nuortasámiid eamioskkoldaga birra álgoálbmotmetodologijaid olis*. [Karášjohka]: Davvi Girji.

- Rennemo, Øystein 2006: *Aksjonsbasert utvikling i resultatorienterte organisasjoner: (work in progress)*. Arbeidsnotat nr 200. Steinkjer: Høgskolen i Nord-Trøndelag.
- Saus, Merete 2006a: *Kontekstuelt barnevern*. Kultur og barnevernsarbeid hefte 2. Skriftserie 2/2006. [Tromsø]: Barnevernets utviklingscenter i Nord-Norge. <<http://uit.no/Content/233091/Hefte%202,%20Kontekstuelt%20barnevern,%20%20Saus%202006.pdf>> (15.11.2014).
- Saus, Merete 2006b: *Metoder for barnevernet i samiske områder*. Kultur og barnevernsarbeid hefte 5. Skriftserie 3/2006. [Tromsø]: Barnevernets utviklingscenter i Nord-Norge. <<http://www.bvunn.no/filearchive/3/360/Hefte%205%20%20Saus%202006.pdf>> (15.11.2014).
- Saus, Merete & Boine, Else Målfrid 2008: *Kunnskapsstatus og kunnskapsbehov for barnevernet i samiske områder*. Skriftserie 2/2008. [Tromsø]: Barnevernets utviklingscenter i Nord-Norge.
- Schön, Donald A. 1983: *The reflective practitioner: how professionals think in action*. New York: Basic Books.
- Smith, Linda Tuhiwai 1999: *Decolonizing methodologies: research and indigenous peoples*. London: Zed Books.
- Valkeapää, Nils-Aslak 1994: *Nu guhkkín dat mii lahka. Så fjernt det nære*. Guovdageaidnu: DAT.
- Weaver, Hilary N. 1999: Indigenous People and the Social Work Profession: Defining Culturally Competent Services. – *Social Work* 44 (3): 217–225. doi: 10.1093/sw/44.3.217
- Weaver, Hilary N. 2011: Serving Multicultural Elders: Recommendations for Helping Professionals. – *Care Management Journals* 12 (2): 42–49.

The Knowledgeing Workshop in Sápmi – Experiential knowledge as a basis for applying cultural competence in practice

Cultural competence is a dialogue between experience and the knowledge gained from the connection to meaningful surroundings, i.e., context. This has been a subject of interest in social work in Saami regions. In this article, we argue for an extensive interpretation of *The Knowledgeing Workshop in Sápmi*.

Experiential learning represents a basis for applying cultural competence in practice. Applied to social work, this perspective is situated in a contextual interpretation of the concept of culture. The discussion is founded in a process where Saami social workers participated in an educational project.

The project, called “Stories Enhancing Skills”, is a well-structured process that has as its basis stories and experiences. It aims to develop the skills needed to take reasonable decisions in difficult and complex situations. In this study we explore the process and investigate whether this working model is suitable for developing skills in cultural competence.

This article describes how the “Stories Enhancing Skills” project helped social workers to integrate culture in their practical social work.

Keywords: tacit knowledge, reflection, cultural knowledge, professional cultural competence

ELSE MÅLFRID BOINE
UiT The Arctic University of Norway
else.malfrid.boine@uit.no

INGER HELEN ERSTAD
inger.erstad@gmail.com

ANNI-SIIRI LÄNSMAN
University of Oulu
anni-siiri.lansman@oulu.fi

MERETE SAUS
UiT The Arctic University of Norway
merete.saus@uit.no